

Lovforslag nr. L. 91. Fremsat den 30. november 1978 af indenrigsministeren.

Forslag

til

Lov om ændring af lov om hjemmesygeplejerskeordninger.

§ 1.

I lov nr. 408 af 13. juni 1973 om hjemmesygeplejerskeordninger, som ændret ved lov nr. 224 af 12. juni 1975, indsættes i § 1 som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Kommunerne kan ansætte sygehjælpere under hjemmesygeplejerskeordningen.«

§ 2.

Loven træder i kraft den 1. april 1979.

Bemærkninger til lovforslaget.

1. Lovforslagets baggrund og principper.

1. Forslaget er en ændring til lov nr. 408 af 13. juni 1973 om hjemmesygeplejerskeordninger, som ændret ved lov nr. 224 af 12. juni 1975 (§ 2, stk. 1).

Formålet med lovforslaget er at skabe hjemmel til at yde statsrefusion af kommunale udgifter til sygehjælper ansat inden for de kommunale hjemmesygeplejerskeordninger.

Om baggrunden for den gældende hjemmesygeplejerskelov (optrykt som bilag A til nærværende lovforslag) henvises til Folketingstidende 1972-73: 2948, 3592, 6293, 6498; A. 4297.

Ifølge den gældende lovs § 1 skal kommunerne ved ansættelse af hjemmesygeplejersker yde gratis hjemmesygepleje efter lægehenvielse. Ifølge § 5 refunderer staten efter regler fastsat af indenrigsministeren 50 pct. af de udgifter, kommunerne afholder i medfør af § 1 bortset fra administrationsudgifter.

Der er i de gældende regler intet til hinder for, at kommunerne ansætter sygehjælper under hjemmesygeplejen, men der er ikke hjemmel til at yde statsrefusion til udgifterne til denne personalekategori.

Nogle kommuner har alligevel sygehjælper tilknyttet hjemmesygeplejeordningen, og de indhøstede erfaringer viser, at der derved opnås mere rationel udnyttelse af arbejdskraften, da opgavefordelingen kan frigøre hjemmesygeplejerskerne til de arbejdsopgaver, som i særlig grad forudsætter sygeplejeuddannelsen. Det forekommer indenrigsministeriet u hensigtsmæssigt, at en manglende refusionshjemmel eventuelt vil kunne medvirke til, at kommunerne undlader at ansætte sygehjælper under hjemmesygeplejerskeordningerne.

2. Det udvalg under sundhedsstyrelsen, der i 1972 afgav den betænkning (nr. 648) om hjemmesygepleje, som lå til grund for den nugældende lov, foreslog blandt andet, at der i højere grad i de fremtidige ordninger anvendes sygehjælper i hjemmesygeplejen. Udvalget fremhævede i øvrigt generelt det ønskelige i, at der etableres et nært samarbejde mellem hjemmesygeplejen og de øvrige

klientbehandlende personalegrupper under kommunens social- og sundhedsforvaltning.

Sundhedsstyrelsens gældende retningslinier for tilrettelæggelse af hjemmesygeplejerskeordninger af juli 1974 indeholder følgende om sygehjælper:

»I enkelte hjemmesygeplejerskeordninger er der forsøgsvis ansat sygehjælper, der under en hjemmesygeplejerskes ledelse bistår ved plejen, fortrinsvis af ældre og af patienter med kroniske sygdomme. Det påhviler hjemmesygeplejersken at tilrettelægge plejen for de pågældende patienter, hvorfor hun aflægger det første besøg med henblik på en vurdering af plejebehovet. Sygeplejersken holder sig orienteret om patientens tilstand ved regelmæssige besøg i hjemmet og gennem hyppig kontakt med sygehjælperen.

Beskæftigelse af uddannede sygehjælper inden for hjemmesygeplejen bør fortrinsvis kun finde sted, hvor der er ansat en ledende hjemmesygeplejerske. I denne forbindelse skal man i øvrigt henvises til sundhedsstyrelsens retningslinier af 6. december 1973 om uddannelse af sygehjælper, afsnitte VIII og IX, vedrørende introduktions- og instruktionsprogrammer for sygehjælper, der beskæftiges inden for særlige sygeplejeregne.«

Baggrunden for, at der ikke i loven fra 1973 blev givet hjemmel til at yde statsrefusion af kommunernes udgifter til sygehjælper, og at sundhedsstyrelsen har været tilbageholdende med at tilråde ansættelse af sygehjælper i hjemmesygeplejen, er, at organisationen af de enkelte hjemmesygeplejerskeordninger hidtil har været utilstrækkelig til at sikre en hensigtsmæssig og forsvarlig anvendelse af sygehjælper i hjemmesygeplejen.

Hovedparten af landets hjemmesygeplejerskeordninger var dengang således ikke administreret af sygeplejersker, men derimod af administrativt personale.

3. Efter sundhedsstyrelsens opfattelse bør der principielt inden for områder i såvel sygehusvæsenet som den primære sundhedstjeneste, hvor der er ansat sygeplejersker, være adgang til at beskæftige sygehjælper, således at sygeplejersker kan frigøres

til at kunne koncentrere sig om de opgaver, der ubetinget forudsætter en sygeplejerskeuddannelse, herunder at planlægge og iværksætte den individuelle sundheds- og sygepleje og varetage de hermed forbundne koordinerende og undervisende opgaver.

Det har vist sig, at antallet af kommuner, der ansætter sygeplejersker som ledere af hjemmesygeplejerskeordningerne er stærkt stigende. Den 1. januar 1977 var det samlede antal af disse kommuner 75 mod ca. 30 i 1974, og denne stigning vil ifølge kommunernes udbygningsplaner fortsætte i de kommende år. Ved denne udvikling er der i de nævnte kommuner skabt grundlag for en forsvarlig og hensigtsmæssig anvendelse af sygehjælpere i hjemmesygeplejen.

Sundhedsstyrelsen kan på denne baggrund principielt anbefale ansættelse af sygehjælpere inden for den kommunale hjemmesygepleje og mener, at der – som nærværende lovforslag er udtryk for – bør skabes en fornøden hjemmel til at yde refusion af kommunens udgifter til disse sygehjælpere.

I hvilket omfang kommunerne ansætter sygehjælpere, bør efter sundhedsstyrelsens opfattelse være afhængigt af lokale forhold, idet arten og omfanget af de opgaver, sygehjælperen vil kunne bistå hjemmesygeplejersken med, vil afhænge af bl. a. indbyggerantallet inden for de ældre aldersgrupper samt omfanget og arten af sociale og sundhedsmæssige foranstaltninger, herunder eksempelvis udbygningen af hjemmehjælp, tilrettelæggelsen af samarbejde mellem denne og den kommunale hjemmesygepleje, dagcentre, specielle boliger for ældre og kronisk syge samt plejehjem. Endvidere må en udbygning af hjemmesygeplejerskeordningen til også at omfatte aften- eller døgnservice forventes at medføre behov for sygehjælpere. Antallet af sygehjælpere i forhold til antallet af hjemmesygeplejersker bør dog under ingen omstændigheder være større end, at sygehjælperne konstant kan arbejde under tilsyn og vejledning af en hjemmesygeplejerske. I øvrigt bør sygehjælpere fortrinsvis ansættes i kommuner, hvor der er en ledende hjemmesygeplejerske. Sundhedsstyrelsens retningslinier for tilrettelæggelse af hjemmesygeplejerskeordninger vil blive ændret i overensstemmelse hermed.

Det må i øvrigt sikres, at de sygehjælpere, der ansættes i de kommunale hjemmesygeplejerskeordninger, og til hvis lønninger der skal ydes statsrefusion, opfylder visse uddannelsesmæssige krav og på hensigtsmæssig måde indpasses i hjemmesygeplejen. Der vil på denne baggrund blive indsat følgende bestemmelser i den ny bekendtgørelse,

som indenrigsministeriet vil udstede i medfør af lovens § 2, stk. 1 (udkast til bekendtgørelse optrykt som bilag B til nærværende lovforslag):

- Den pågældende skal have bevis som sygehjælper i henhold til de af sundhedsstyrelsen udstedte regler om uddannelse af sygehjælpere, for tiden: § 1, stk. 1 eller stk. 4 i sundhedsstyrelsens cirkulære af 20. januar 1978 om uddannelse af sygehjælpere.
- Der skal gennemføres introduktion og instruktion af nyansatte sygehjælpere i overensstemmelse med sundhedsstyrelsens regler om introduktions- og instruktionsprogrammer for sygehjælpere, der beskæftiges inden for særlige sygeplejere, jfr. afsnit VIII og IX i sundhedsstyrelsens retningslinier af 20. januar 1978 om uddannelse af sygehjælpere.
- Tilrettelæggelsen af og tilsynet med sygehjælperens arbejde skal varetages af en i kommunen ansat hjemmesygeplejerske.

4. Lovforslaget, der er udarbejdet i samarbejde med sundhedsstyrelsen, har været forelagt for justitsministeriet, administrationsdepartementet, budgetdepartementet, socialministeriet, Københavns magistrat, Frederiksberg kommunalbestyrelse, Kommunernes Landsforening, Amtrådsforeningen i Danmark, Den almindelige danske Lægeforening, Dansk Sygeplejeråd og Forbundet for offentligt ansatte, Dansk Kommunal Arbejderforbund.

På nær Amtrådsforeningen i Danmark, Dansk Sygeplejeråd og Forbundet for offentligt ansatte, Dansk Kommunalarbejderforbund har ingen af de adspurgte myndigheder/organisationer bemærkninger til lovforslaget.

Amtrådsforeningen har ingen bemærkninger for så vidt angår det sundhedsmæssige aspekt af lovforslaget, men er betænkelig herved ud fra en betragtning om, at det i forvejen er vanskeligt at udanne et tilstrækkeligt antal sygehjælpere til kommunale plejehjem. Amtrådsforeningen fraråder derfor for tiden at gennemføre lovforslaget under hensyn til de uddannelsesmæssige konsekvenser.

Hertil skal bemærkes, at en afhjælpning af manglen på sygehjælpere nødvendiggør en udvidelse af uddannelseskapaciteten, som alene kan tilvejebringes gennem en mere intensiv udnyttelse af de afdelinger, herunder især de sygehusafdelinger, der virker som praktikuddannelsessteder. En sådan intensiveret udnyttelse af praktikuddannelsesstederne vil imidlertid bl. a. forudsætte, at de faktisk normerede, men ubesatte sygeplejerskestillinger på de omhandlede afdelinger besættes med

uddannede sygeplejersker. Dette skyldes at godkendelse af en afdeling som praktikuddannelsessted af sundhedsstyrelsen i praksis kun gives til afdelinger, hvor antallet af uddannede sygeplejersker ikke er mindre end antallet af elever, herunder sygehjælperelever. Idet der gennem ansættelse af sygehjælpere under hjemmesygeplejerskeordningerne åbnes mulighed for en aflastning af sygeplejerskerne, vil antallet heraf til disposition for sygehusvæsenet alt andet lige blive større. Herved åbnes mulighed for at øge uddannelseskapa- citeten for sygehjælpere til gavn for såvel sygehus- som socialvæsenet.

Dansk Sygeplejeråd har udtalt, at der ikke bør åbnes adgang til at ansætte sygehjælpere under hjemmesygeplejerskeordningerne, medmindre der herunder er ansat en ledende hjemmesygeplejerske.

Det skal hertil bemærkes, at sundhedsstyrelsen er af den opfattelse, at ansættelse af sygehjælpere under hjemmesygeplejerskeordningerne ikke bør være betinget af, at der er ansat en ledende hjemmesygeplejerske. Hvorvidt – og i bekræftende fald i hvilket omfang – en kommune kan anvende sygehjælpere til bistand for hjemmesygeplejerskerne må efter sundhedsstyrelsens opfattelse baseres på en faglig bedømmelse af de lokale forhold. En sådan bedømmelse forudsætter imidlertid blot, at der under hjemmesygeplejerskeordningerne er ansat en dertil kvalificeret hjemmesygeplejerske.

Dansk Sygeplejeråd har endvidere udtalt, at en endelig stillingtagen til lovforslaget forudsætter, at det oplyses, hvilke personaleresourcer i form af hjemmesygeplejersker og sygehjælpere og hvilken uddannelseskapa- citet lovforslaget vil kræve.

Til foranstående skal bemærkes, at det naturligtvis er usikkert, i hvilket omfang kommunerne vil benytte den udvidede refusionsadgang til at udbygge de eksisterende hjemmesygeplejerskeordninger. I henhold til de sociale udbygningsplaner 1978 (1979–84) vil antallet af heltidsbeskæftigede, ansat under hjemmesygeplejerskeordningerne, i tidsrummet 1978–84 øges med ca. 500. Antages sygehjælperne at udgøre en uændret andel af det samlede

personale, vil antallet af ansatte hjemmesygeplejersker og sygehjælpere i tidsrummet 1978–84 øges med 480 henholdsvis 20.

Forbundet for offentligt ansatte, Dansk kommunalarbejderforbund kan stærkt anbefale lovforslaget, men finder, at gennemførelsen heraf vil forudsætte en udvidelse af uddannelseskapa- citeten af sygehjælpere. I fortsættelse heraf finder forbundet det påkrævet, at der foretages en opgørelse over, hvor mange sygehjælpere der forventes ansat under hjemmesygeplejerskeordningerne. Der henvises herom til ovenstående.

2. Lovforslagets administrative og økonomiske konsekvenser.

Lovforslaget vil ikke medføre administrative konsekvenser, hverken for den statslige eller den kommunale sektor.

Det fremgår af Danmarks Statistik's sociale ressourceopgørelse pr. 12. januar 1977, at der under hjemmesygeplejen beskæftiges et antal sygehjælpere svarende til 82 heltidsbeskæftigede sygehjælpere, medens antallet af hjemmesygeplejersker omregnet til heltidsbeskæftigede udgør 1.918.

Under forudsætning af, at udviklingen i personaleforbruget inden for den kommunale hjemme- sygepleje finder sted i overensstemmelse med de kommunale udbygningsplaner, at udgifterne til samtlige sygehjælpere i hjemmesygeplejen herefter som noget nyt inddrages under de refusionsberet- tede udgifter, og at en heltidsansat sygehjælper i gennemsnit får 73.000 kr. årligt, vil statens merud- gifter til ordningen i 1979 andrage ca. 2,5 mill. kr. Kommunerne vil opnå en besparelse af tilsvarende størrelse. Denne ændring af byrdefordelingen mellem staten og kommunerne vil blive inddraget i forhandlingerne med de kommunale organisatio- ner om fastlæggelse af bloktilskudenes størrelse.

På finansloven for finansåret 1978 er der under § 13.6.13.51.01. Refusion af kommunale udgifter til hjemmesygepleje optaget en bevilling på 103 mill. kr. (svarende til 135 mill. kr. på helårsbasis).

Bilag A.

Lov nr. 408 af 13. juni 1973 om hjemmesygeplejerskeordninger, som ændret ved lov nr. 224 af 12. juni 1975.

§ 1. Kommunerne skal ved ansættelse af hjemmesygeplejersker yde vederlagsfri hjemmesygepleje efter lægehenvi-
sning.

§ 2. Regler om omfanget af og kravene til den kommunale hjemmesygeplejerskeordning fastsættes af indenrigsministeren.

Stk. 2. Retningslinier for tilrettelæggelsen og udførelsen af den kommunale hjemmesygepleje fastsættes af sundhedsstyrelsen.

§ 3. Den kommunale hjemmesygeplejerskeordning forvaltes efter reglerne i lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender.

§ 4. Kommunalbestyrelser og amtsråd er forpligtet til efter regler fastsat af sundheds-

styrelsen at give oplysninger om virksomheden efter denne lov.

§ 5. Staten refunderer efter regler fastsat af indenrigsministeren 50 pct. af de udgifter, kommunerne afholder i medfør af § 1 bortset fra administrationsudgifter.

§ 6. Loven træder i kraft den 1. april 1974.

Stk. 2. Lov nr. 79 af 29. marts 1957 om hjemmesygepleje ophæves.

§ 7. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bilag B.

Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 00 af 00. xxxxx 1978.

Udkast*

til

Bekendtgørelse om hjemmesygeplejerskeordninger.

I henhold til § 2, stk. 1, i lov nr. 408 af 13. juni 1973 om hjemmesygeplejerskeordninger, som ændret senest ved lov nr. 00 af 00. 1978, fastsættes:

§ 1. Den kommunale hjemmesygeplejerskeordning omfatter alle personer, der opholder sig i kommunen. Hjemmesygepleje ydes vederlagsfrit efter lægehenviisning.

§ 2. Hjemmesygeplejerskeordningen skal efter nærmere retningslinier fastsat af sundhedsstyrelsen omfatte:

1. Sygepleje, herunder omsorg og almen sundhedsvejledning, afpasset efter patientens behov.
2. Pleje af mødre i hjemmet i barselsperioden (barselpleje).
3. Vejledning og bistand, herunder opsøgende arbejde, i samarbejde med lægelig og social sagkundskab til personer eller familier, der har særlige behov herfor.

§ 3. Kommunen opretter efter nærmere af sundhedsstyrelsen fastsatte retningslinier et depot med de for hjemmesygeplejen nødvendige rekvisitter, hjælpemidler m. v.

§ 4. Kommunalbestyrelsen tilrettelægger hjemmesygeplejerskeordningen og ansætter det nødvendige antal hjemmesygeplejersker og sygehjælpere. Kommunalbestyrelsen kan indhente vejledende udtalelser fra embedslæ-

geinstitutionen og amtssundhedsplejersken (socialcentret) om ordningens tilrettelæggelse samt i ansættelses- og afskedigelsessager.

§ 5. Ansættelse som hjemmesygeplejerske i henhold til lov om hjemmesygeplejerskeordninger er betinget af, at den pågældende har autorisation som sygeplejerske.

Stk. 2. Sundhedsstyrelsen kan i ganske særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i stk. 1.

Stk. 3. Ansættelse som sygehjælper i henhold til lov om hjemmesygeplejerskeordninger er betinget af, at den pågældende har bevis som sygehjælper.

§ 6. Tilrettelæggelsen af sygehjælperens arbejde og tilsynet hermed varetages af en i kommunen ansat hjemmesygeplejerske. Nyansatte sygehjælpere skal gennemgå et introduktions- og instruktionsprogram efter retningslinier fastsat af sundhedsstyrelsen.

Stk. 2. Hjemmesygeplejens personale står under tilsyn af embedslægeinstitutionen. Nærmere bestemmelser om tilsynet fastsættes af sundhedsstyrelsen.

Stk. 3. Amtssundhedsplejersken (socialcentret) yder faglig vejledning til hjemmesygeplejens personale.

§ 7. Denne bekendtgørelses regler for de enkelte kommuner finder tilsvarende anven-

*Ændringer i forhold til den gældende bekendtgørelse nr. 161 af 27. marts 1974 er markeret med streg i margen.

delse på hjemmesygeplejerskeordninger, der april 1979.
omfatter flere kommuner.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse
nr. 161 af 27. marts 1974 om hjemmesygeple-
jerskeordninger.

§ 8. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1.